

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ЗЗСО

Перець Катерина Андріївна

здобувач вищої освіти магістерського рівня

Костюк Віталій Степанович

кандидат біологічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Викладання географії для учнів з особливими освітніми потребами потребує інтеграції спеціальних методів, що враховують їх індивідуальні особливості, здатність до сприйняття та засвоєння інформації. Важливим аспектом є використання моделювання природних явищ та експериментальних моделей, які дозволяють учням не лише візуалізувати складні географічні процеси, а й безпосередньо взаємодіяти з ними, що сприяє кращому розумінню та засвоєнню матеріалу. Це допомагає розвивати в учнів когнітивні навички, зокрема, логічне мислення та просторову уяву, що є важливим етапом їхнього навчання та розвитку [3, с. 10-13].

Моделювання природних явищ дає можливість не тільки продемонструвати географічні процеси, але й створити інклюзивне середовище, в якому діти з особливими потребами можуть активно залучатися до навчання. За допомогою експериментальних моделей, що демонструють реальні природні явища, учні здобувають знання через практичний досвід, що значно підвищує ефективність засвоєння інформації. Це дозволяє застосовувати інноваційні методи навчання, адаптуючи їх до потреб кожного учня, що в свою чергу забезпечує рівні можливості для всіх учасників освітнього процесу, сприяючи їх соціалізації та успішній інтеграції в суспільство.

Переваги використання інноваційних форм і методів навчання на уроках географії для дітей з особливими освітніми потребами полягають у значному підвищенні ефективності навчального процесу. Однією з головних переваг є можливість адаптації матеріалу до індивідуальних потреб кожного учня, що дозволяє покращити їхні пізнавальні здібності та активізувати процес навчання. Моделювання природних явищ і використання експериментальних моделей допомагають учням краще зрозуміти складні географічні концепції, що є особливо важливим для учнів з особливими освітніми потребами, які можуть мати труднощі у сприйнятті абстрактної інформації. Такий підхід також сприяє розвитку критичного мислення, навичок самостійної роботи та здатності до аналізу, що є необхідними для успішного навчання в будь-якій галузі [2, с. 14-15].

Прикладом моделювання природних явищ і використання експериментальних моделей у навчанні географії для дітей з особливими освітніми потребами може бути створення експериментальної моделі кругообігу води в природі. Використовуючи прості матеріали, такі як прозорий контейнер, вода, тепло, учитель може продемонструвати процес випаровування,

конденсації та опадів. Створюється "погода" в класі, де в умовах лабораторного експерименту учні можуть побачити, як вода перетворюється на пару, потім конденсується на стінках контейнера у вигляді крапель води, що утворюють "опади". Це дозволяє учням з особливими освітніми потребами зрозуміти цей складний природний процес на практиці, а не тільки в теоретичному викладі.

Ще одним прикладом є моделювання вулканічного виверження, де учні можуть самостійно спостерігати за процесом за допомогою простої хімічної реакції між содою та оцтом. Створюється модель вулкана з картону, заповнюється він сумішшю соди та оцту, і при додаванні води відбувається "виверження". Це допомагає учням візуалізувати фізичні процеси, пов'язані з виверженням вулканів, та краще розуміти географічні концепції, як-от рух земної кори, утворення ландшафтів тощо. Такі моделі дозволяють дітям не лише бачити, але й відчувати, як працюють природні процеси, роблячи уроки більш інтерактивними і зрозумілими для учнів з особливими освітніми потребами [1, с. 100-104].

В Україні реалізація таких методів навчання почала активно впроваджуватися, але є ряд викликів. Одним із важливих кроків є розробка та впровадження спеціалізованих програм для навчання вчителів, що дозволяють їм ефективно працювати з дітьми з особливими освітніми потребами. Це включає навчання педагогів інклюзивних класів технікам моделювання та використанню доступних технологій для представлення географічних процесів.

Однак, існують і певні недоліки при реалізації цих методів в освітньому процесі. По-перше, це потребує значних ресурсів, як фінансових, так і кадрових, оскільки викладання з використанням моделювання та експериментів вимагає наявності спеціалізованих матеріалів, обладнання, а також вищої кваліфікації вчителів, здатних ефективно застосовувати такі методи. По-друге, не всі заклади освіти мають необхідні умови для реалізації таких методів: недостатньо матеріально-технічної бази та підготовлених педагогів. Крім того, потреба в індивідуальному підході до кожного учня може призвести до додаткового навантаження на вчителя, що потребує більше часу для підготовки та проведення уроків.

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можна зазначити, що використання форм і методів навчання на уроках географії для дітей з особливими освітніми потребами є надзвичайно важливим для забезпечення ефективного засвоєння матеріалу. Моделювання природних явищ і використання експериментальних моделей надають можливість учням краще розуміти складні географічні процеси через практичний досвід, що значно підвищує рівень їхнього залучення в навчальний процес. Це дозволяє створювати інклюзивне середовище, де кожен учень, зважаючи на свої індивідуальні потреби, може досягати високих результатів у навчанні.

Переваги таких методів полягають у підвищенні активності учнів, розвитку критичного мислення та покращенні когнітивних навичок. Однак, застосування таких підходів вимагає значних ресурсів і підготовки педагогів, а також наявності матеріально-технічної бази. В Україні впровадження інклюзивних форм навчання стикається з певними труднощами, зокрема через нестабільне

фінансування та недостатню підготовленість деяких навчальних закладів. Проте, незважаючи на ці виклики, інноваційні методи навчання поступово знаходять своє місце в освітньому процесі, допомагаючи покращити якість освіти для дітей з особливими освітніми потребами і сприяючи їхній соціалізації та розвитку.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: медіаграмотність на уроках географії в 6 класі (з досвіду роботи творчої групи вчителів географії Кіровоградської області): методичний посібник / укладач Л.М. Хлань. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2024. – 184 с.
2. Назаренко Т. Г., Полтавченко Д. В. Методичні орієнтири запровадження інтегрованих навчальних курсів за вибором з географії та економіки в освітній процес гімназії та ліцею: методичні рекомендації.– Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2022. – 24 с.
3. Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів: навчально-методичний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 136 с.

ЕМОЦІЙНИЙ КОНЦЕПТ: ПОНЯТТЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

Лех Ольга Степанівна

кандидат філологічних наук, доцент

Кафедра германської філології та перекладу

Маковійчук Ліліана Василівна

кандидат філологічних наук, асистент

Кафедра іноземних мов для природничих факультетів

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У добу розквіту когнітивної лінгвістики і виникнення когнітивної гуманітарної наукової парадигми підвищений інтерес викликають дослідження, спрямовані на розкриття змісту базових універсальних концептів, а також проблема вивчення актуалізації емоцій в комунікативних процесах.

Об'єктом запропонованого дослідження є аналіз теоретичних підходів до відображення у мові емоцій через концепт. Предметом дослідження є семантичні особливості емотивних прикметників, які є вербалізаторами концепту «Емоції».

Терміном «концепт» широко послуговуються вчені, які працюють у руслі когнітивної лінгвістики (А. Вежицька, В.В. Козловський, К.Я. Кусько, О.С. Лех, І.М. Осовська, М.М. Полюжин, А.М. Приходько, О.О. Селіванова, М.В.Скаб).